

KATEDRA GERMANISTIKY
Posudek na magisterskou práci

Autor: Bc. Věra Matysíková

Titul (česky/německy – anglicky):

Die deutschen Familiennamen in Flórianopolis.

German Surnames in Flórianopolis.

Oponent: Mgr. Marie Krappmann, PhD.

	celkové	1,0–4
Téma:	10%	1
Metodologie:	25%	2,5
Vytvoření korpusu a jeho analýza:	25%	2,5
Použití odborné literatury:	15%	1,5
Struktura a forma:	15%	2,5
Bibliografický aparát:	10%	1
Celková známka před obhajobou:		2,05

Témata pro obhajobu, průběh obhajoby:

- 1.
- 2.
- 3.

Cítí-li konzultant či oponent potřebu vyjádřit se k práci či k průběhu obhajoby verbálně, nechť tak prosím učiní zde (příp. na přiloženém archu)

Předložená diplomová práce se na základě korpusu sestaveného z telefonního seznamu z roku 2008 zabývá rozbořem příjmení v brazilském městě Florianópolis. V prvních třech kapitolách je shrnut kulturně historický kontext vývoje německého osídlení v jednotlivých částech Brazílie, které v intenzivnější formě započalo ve dvacátých letech 19. století. V souvislosti s polohou města Florianópolis jsou objasněny územně a historicky podmíněné rozdíly v rozvoji severních a jižních oblastí Brazílie, srozumitelně je popsána také nacionálně směřovaná jazyková politika na tomto území. Autorka přitom pracuje s četnými prameny

sekundární literatury, a to nejen německé, ale i cizojazyčné. Všechny citáty z portugalských pramenů jsou pečlivě přeloženy do němčiny. Tyto úvodní tři kapitoly celkově tvoří zajímavý a přehledný úvod do specifického kulturního a politického kontextu, jenž představuje obecný rámec pro téma předložené práce.

Následující tři kapitoly shrnují teoretický lingvistický rámec pro následnou analýzu. Kapitoly 4 a 5 přitom tvoří obecný úvod do terminologie a metodických postupů onomastiky, kapitola 6 je věnována klasifikačním přístupům v oblasti rozboru příjmení. Ve výstavbě kapitol lze snad vytknout disproporce v obsahu: Nemá jasně, proč autorka vyčlenila půlstránkový text na str. 23 jako samostatnou kapitolu 4. Z celkového členění spíše vyplývá, že kap. 4 je úvodní podkapitolou ke kap. 5. Samotná analýza korpusu probíhá podle kategorií, které jsou definovány v kap. 6. Tyto vychází v první řadě z historicky sémantického rozdělení navrženého Fleischerem. Klasifikace je provedena podle původního významu příjmení a shrnuje následující kategorie: Příjmení vzniklá z křestních jmen, z názvů místa původu, z názvu místa bydliště, z označení povolání a z přezdívek. Jedná se o modelovou klasifikaci, která skýtá určité problémy, což je zřetelné i v analýze jmen z korpusu. Ve skupině „Familiennamen aus Wohnstättennamen“ kupříkladu autorka uvádí mimo jiné příjmení odvozená ze jmen zvířat jako *Laemmel* či *Wolfs* odkazem na skutečnost, že se může jednat o domovní značky. Tato jména zároveň figurují ve skupině „Familiennamen als Übernamen“. V příloze se pak kupříkladu jméno *Wolff* objevuje hned ve třech skupinách: Příjmení vzniklá z křestních jmen (str. 95), z názvů místa původu (str. 102), a z přezdívek (str. 111). Právě u těchto příjmení odvozených z názvů zvířat, z ročních období či z názvů nebeských těles, která autorka mimochodem také řadí do skupiny „Familiennamen aus Wohnstättennamen“ (?), by se navíc nabízela úvaha, zda se nejedná o příjmení do jisté míry etnicky vázaná: V německy mluvících zemích byla právě tato jména jako *Hirsch*, *Haas*, *Leu*, *Sommer* či *Stern* velmi často židovskými jmény, u kterých lze vysledovat specifické sémantické motivace spojené s židovskou ikonografií. (K těmto úvahám je nutno poznamenat, že Brazílie je – vedle Argentiny – významnou židovskou diasporou).

Podobný klasifikační rozptyl, jenž byl příkladově zmíněn u příjmení *Wolff*, je možné konstatovat u mnohých dalších uvedených příjmení: Příjmení *Weingaertner* je např. v kap. 8.5. uvedeno ve skupině „Familiennamen aus Wohnstättennamen“, v kapitole 8.6. o příjmeních pocházejících z názvů povolání toto příjmení zmíněno není, v příloze ovšem figuruje také ve skupině „Berufsbezeichnungen“.

K přesnější analýze by pravděpodobně napomohla podrobnější diferenciací skupin, do kterých byla příjmení začleňována. Autorka se někdy až příliš striktně drží klasifikačního

modelu, který je definován v 6. kapitole. To vede např. k tomu, že příjmení *Suleimann* je v příloze řazeno do kategorie „Familiennamen mit unidentifizierter Motiviertheit“, ačkoli je jeho sémantická motivace poměrně transparentní.

Ačkoli je práce po stránce jazykové na dobré úrovni, lze konstatovat drobná pochybení především na rovině syntaxe. Často se v předložené práci vyskytují větné konstrukce s chybným užitím zájmena „es“: wie es schon erwähnt wurde (str. 13), ...hoch entwickeltes Netz von privaten Schulen, wo es vorherrschend nur auf Deutsch unterrichtet wurde... (str. 17), ..., wobei es beurteilt wird, ob gewisse Merkmale ... überwiegend erscheinen (str. 56), ... wenn man die Verteilung ... vergleicht, kommt es heraus, dass... (str. 57). Na str. 59 autorka užívá dvojité negace: „Keiner von den heimischen Namen ist nicht in so hohem Maße nachzuweisen.“ Drobné nedostatky lze konstatovat i na rovině morfologické (namátkou str.31 ... können unterscheidet werden,..., str. 3 Pl. Rohstoffen) a lexikální (namátkou str. 32 Nötigkeit, str. 51 das nachstehende Kapitel). Drobnou výtku by bylo možné vznést snad i ohledně častých překlepů (namátkou str. 16 Aliirten, str. 16/pozn. 70 initiirte, str. 3 von den übrig geblieben Regionen, str. 47 Teneus, str. 86 Frorianópolis...). S výjimkou zmíněných detailů lze ovšem konstatovat, že práce po jazykové a stylistické stránce odpovídá požadavkům kladeným na diplomovou práci.

Práci doporučuji k obhajobě.

Podpis oponenta (jen v tištěné verzi):